

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 964/2015
12.11.2015. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Браниславе Апостоловић, председника већа, Гордане Ајншпилер Поповић и Бранка Станића, чланова већа, у парници по тужби тужиоца П.М. из Б.П., кога заступа пуномоћник Ђ.Д., адвокат из Б., против тужене Републике Србије, коју заступа РЈП из Београда, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж бр. 6736/13 од 04.12.2014.године, у седници већа одржаној дана 12.11.2015.године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужене Републике Србије, изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж бр. 6736/13 од 04.12.2014.године у делу којим је правноснажно обавезана тужена да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете због неоснованог лишења слободе исплати 4.500.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 23.01.2013.године па до коначне исплате.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж бр. 6736/13 од 04.12.2014.године у делу става првог изреке, тако што се тужбени захтев за накнаду нематеријалне штете због неоснованог лишења слободе за износ преко досуђених 4.500.000,00 динара, а до износа од 18.600.000,00 динара досуђеног другостепеном пресудом са законском затезном каматом од 23.01.2013.године одбија као неоснован.

Образложење

Делимичном пресудом Вишег суда у Београду П бр. 61/2011 од 23.01.2013.године, у ставу првом изреке делимично је усвојен тужбени захтев и обавезана тужена да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете због неоснованог лишења слободе и због повреде угледа и части исплати укупан износ од 23.320.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 23.01.2013.године па коначне исплате. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев за накнаду нематеријалне штете преко досуђеног износа, а за укупан износ од 9.580.000,00 динара са законском затезном каматом од 3.01.2013.године па до коначне исплате. Ставом трећим изреке, тужилац је ослобођен плаћања трошкова судских такси, те исти падају не терет буџетских средстава суда.

Апелациони суд у Београду је побијаном пресудом Гж бр. 6736/13 од 04.12.2014.године преиначио делимичну пресуду Вишег суда у Београду П бр. 61/2011 од 23.01.2013.године у ставу првом изреке, тако што је делимично усвојио тужбени захтев и обавезао тужену Републику Србију да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете због неоснованог лишења слободе и повреде угледа и части исплати укупан износ од 18.600.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 23.01.2013.године па до коначне исплате, док је за вишак захтева за износ од још 4.720.000,00 динара по истом основу тужбени захтев одбијен као неоснован. Ставом другим изреке, другостепене пресуде одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена је делимична пресуда у ставу другом изреке.

Против другостепене пресуде у делу усвојеног тужбеног захтева благовремену и дозвољену ревизију изјавила је тужена због погрешне примене материјалног права одредбе члана 200. став 2. Закона о облигационим односима.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у границама прописаним одредбом члана 408. ЗПП („Службени гласник РС“ 72/11 ... 55/14) који се примењује на основу члана 506. став 2. ЗПП („Службени гласник РС“ број 72/11) и члана 23. Закона о изменама и допунама ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 55/14) и одлучио да ревизија тужене је делимично основана.

Побијана пресуда није захваћена битном повредом одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју се у ревизијском поступку пази по службеној дужности, а ревизијом тужене не указује се на постојање других битних повреда одредаба парничног поступка које могу бити ревизијски разлог.

Према утврђеним чињеницама тужилац је у притвору провео 1860 дана, од 11.11.2003.године када му је одређен притвор решењем истражног судије Окружног суда у Београду, Веће за ратне злочине Ки бр. 1/03 због сумње да је извршио кривично дело ратног злочина против ратних заробљеника из члана 144. КЗ СФРЈ, а на основу члана 142. став 1. тачка 1. ЗКП. Решењем истога суга Кв бр. 4/06 од 15.12.2008.године, тужиоцу је укинута притвор на основу члана 146. став 1. ЗКП, а правноснажном пресудом Кв бр. 4/06 од 12.03.2009.године, тужилац је ослобођен од оптужбе за кривично дело које му је стављено на терет. Током боравка у притвору тужилац је био сходно законским условима у изолацији делећи простор са лицима из криминалног миљеа и оболелим особама, био је суочен са лошом хигијеном, нередовним виђањем чланова породице, а суочио се и са смрћу оца, који је умро нешто мање од две године од његовог лишења слободе. О тужиоцу су штампани и електронски медији извештавали као о ратном злочинцу. Пре лишења слободе био је запослен, остваривао зараду којом је обезбеђивао егзистенцију за породицу, а у време првостепеног пресуђења налази се на евиденцији Националне службе за запошљавање, али није корисник права на новчану накнаду по било ком основу. Због боравка у притвору тужилац осећа здравствене тегобе, а у вансудском поступку по захтеву упућеном Министарству правде за накнаду штете ништа није наплатио.

Код овако утврђених чињеница правилно су нижестепени судови закључили да тужиоцу припада право на накнаду нематеријалне штете на основу члана 560. став 1. тачка 1. ЗКП у вези са чланом 200. Закона о облигационим

односима. Међутим, основано се у ревизији тужене истиче да је накнада нематеријалне штете превисоко одмерена и да је у супротности са правилом из члана 200. ЗОО.

Душевни болови због неоснованог лишења слободе представљају јединствени вид штете, који обухвата све штетне последице нематеријалне природе везане за личност оштећеног, а проистекле из неоснованог лишења слободе. За ову штету досуђује се један износ накнаде, при чијем одмеравању суд узима у обзир све околности случаја, а нарочито време боравка у притвору, услове боравка, понашање стражара и затворског особља, наношење вербалних и реалних увреда и тортуре, недостатак радног ангажовања, врсту кривичног дела које је било предмет оптужнице, извештавање медија, односно опште интересовање јавности о суђењу, коришћење средстава рехабилитације, чињеници да ли је оштећени захтевао објављивање пресуде на основу саопштења после неоправданог притвора, животна доба лица које је неосновано лишено слободе и његово породично стање, занимање, друштвену активност, ранији непорочни живот, неосуђиваност, смањени изгледи за напредовање, ограничења у обављању политичких и друштвених функција, омаловажавање и неприхватање у месту пребивалишта и радној средини, као и друге околности.

Новчана свота која се досуђује на име накнаде нематеријалне штете због неоснованог лишења слободе представља сатисфакцију оштећеном, којом ће се најефикасније успоставити психичка равнотежа нарушена трпљењем душевног бола. Висина новчане накнаде за неимовинску штету стога се утврђује применом члана 232. ЗПП, али слободна оцена суда у одлучивању приликом утврђивања висине новчане накнаде није неограничена, већ се суд морао руководити основаним принципима који се тичу одмеравања накнаде штете уопште при чему је посебно морао имати у виду да се накнадом не погодује тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом, полазећи од критеријума који утичу на висину накнаде, као и од начела правичности, примерености и солидарности. Суд траба да одмери накнаду у износу чија куповна моћ може обезбедити оштећеном одређена задовољства ради успостављања психичке равнотеже.

У конкретном случају нижестепени судови су правилно као елементе за одређивање накнаде ценили дужину трајања неоснованог притвора, личне и породичне прилике тужиоца, негативно извештавање медија, као и лоше затворске услове, а другостепени суд је чињеницу да тужилац није користио у циљу обештећења институт рехабилитације из члана 546. раније важећег ЗКП су погрешном применом одредбе члана 200. став 2. ЗОО тужиоцу досудили неприхватљиво висок износ накнаде штете, што није спојиво са природом и друштвеном сврхом исте. Судови нису ценили да је тужилац био изложен истим затворским условима као сви затвореници, да не указује на неадекватно понашање стражара и затворског особља, да је на лични захтев пребачен у затвор са бољим условима, да је имао потребну лекарску негу и терапију, да је у притвору био на основу покренутог кривичног поступка због дела ратног злочина, те да је из притвора пуштен пре него што је у законито спроведеном поступку ослобођен оптужбе. Имајући у виду све наведене околности, те да се тужени није користио правом из члана 546. ЗКП, односно јавно саопштавање о одлуци из које произилази неоснованост лишења слободе, те имајући у виду сврху и правну

природу накнаде неимовинске штете, као и економске и социјалне прилике и држави у којој се накнада досуђује по оцени Врховног касационог суда новчана накнада у износу од 4.500.000,00 динара представља адекватну накнаду нематеријалне штете тужиоцу којом ће се истом пружити одговарајуће задовољење за све штетне последице проистекле из неоснованог лишења слободе.

На основу изложеног, Врховни касациони суд је за износ од 4.500.000,00 динара одбио ревизију тужене као неосновану, док је преко тог износа па до износа од 18.600.000,00 динара досуђеног другостепеном пресудом тужбени захтев одбио као превисоко постављен, те одлучио усвајањем ревизије тужене у овом делу.

На основу изложеног и члана 414. став 1. и 416. став 1. ЗПП одлучено је као у изреци.

Председник већа-судија
Бранислава Апостоловић,с.р.